

DIGITALNI FOTOAPARAT

piše: Branko Meštrić*

Mislio sam započeti velikim riječima o značenju fotografije u planinarstvu i herojskoj... itd., ali to je već napisano u mnogim knjigama, pa potražite tamo. Počet ću s time da su svi »veliki« fotografi oko mene, kad su prije hm... hm... godina vidjeli prvi milijunski »Olympus« važno zaključili - je, zgodno je, ali nikad ti to ne može zamijeniti pravi Kodak od 200 ASA i objektiv od kilu i pol! Kao, za zadovoljavanje njihovih umjetničkih promišljanja. Onda su s vremenom priznali da je zgodno za bilježenje grupnjaka po vrhovima i tako toga, ali prave fotke... Danas gotovo svi imaju turbo digitalce o vratu, a svoje čuvene klasičare i ogromne foto-torbe nekako sasvim slučajno zaborave prije polaska. Dobro, ima tu i osebnih pojava, ali ja govorim o onim prosječnima, da ne kažem - normalnima.

Što je to sporno, a i posebno u digitalnoj fotografiji? Zapravo - medij. Znači, fotografije se više ne bilježe kemijski na fotosjetljivi film, već se podaci o slici »hvataju« fotosjetljivim čipom, pretvaraju u sitne točkice - piksele - i spremaju u elektronički memorijski čip. Kako su čipovi, kao što im i ime kaže, izrazito male sprave, ne zahtijevaju više velik prostor za rad, a to vodi tome da se i sami aparati mogu gotovo neograničeno smanjivati. Moguće je napraviti fotoaparat veličine kreditne kartice ili ga usputno »ugurati« u razne druge sprave, npr. mobilni. Čipovi se ne trebaju premo-

tavati ni vrtjeti, a sprave koje praktički nemaju pokretnih dijelova manje se kvare i manje su osjetljive na mehaničke utjecaje. Već ta dva svojstva čine digitalac gotovo idealnim za planinare. Dok vam je još jučer fotooprema u ruksaku bila teža od šatora, danas aparatić nećete niti primijetiti. A ni vaš omiljeni kritičar neće baš na prvi pogled primijetiti da je fotografija digitalnog podrijetla.

Problemi? Da, ima ova tehnologija i dva problema. Najprije optika. Kako je foto-čip bitno manji od formata fotonegativa, adekvatni objektiv zaista može biti puno manji od klasičnog, međutim, treba pripaziti jer ponekad proizvođači znaju pretjerati. Na mobilnim aparatima nećete ni primijetiti objektiv, ali i slika će biti jednako neugledna. Stoga pazite da vaša spravica ima dobar objektiv.

Drugi problem je baterija. Elektroničke sprave trebaju struju, a tehnologija baterija jednostavno ne prati razvoj ostale tehnologije. Današnje baterije su preteške, preosjetljive na hladnoću i sklone da se isprazne baš kad nam najviše trebaju.

ŠTO JE PIKSEL?

Piksel je točkica, najmanja jedinica slike koja ima posebno svojstvo boje i svjetline. Što ih je više to je:

- slika bolja
- moguće veće povećanje
- potrebno više prostora na nikad dovoljno velikoj memorijskoj kartici
- skuplji fotoaparat

* Autor je prvi digitalni aparat iznio u planinu u lipnju 1999. i od tada se baka s digitalnim fotografijama; osim 28.000 snimljenih digitalnih fotografija, u digitalni oblik je prenio i veći dio fotografija iz prijedigitalne ere, jer je tako ipak lakše živjeti

NA ŠTO PRIPAZITI KOD NABAVKE DIGITALNOG FOTOAPARATA

Veličina i težina. Ako je cilj bilježiti usputne događaje, ljude i krajeve, važno je da je aparat uvijek pri ruci i da vas nepotrebno ne opterećuje. Aparati veličine kartice ili kutijice puno su prikladniji nego oni klasičnog oblika. Problem paralakse (pojava kad kroz tražilo vidite jedno a na slici se pojavi druga, pomaknuta slika), koji je opterećivao klasične »vidiot« aparate, ovdje ne postoji ako ne slikate kroz tražilo, već preko ekranića. To što na ekranu ništa ne vidite za sunčana dana, drugi je problem. No, pojavili su se i *sunshine* ekrani na kojima se slika vidi i po suncu. Neće škoditi ni poboljšana otpornost na vremenske uvjete (prskanje, kiša) koju imaju neki aparati (IPx4).

Baterija. Kvalitetna baterija omogućit će dulji rad. Dobro je da je baterija izmjenjiva, pa možete ponijeti rezervnu garnituru, odnosno da rezervnu garnituru možete grijati uz tijelo, dok je aparat izložen hladnoći. Zgodno je da su baterije standardnog formata, pa se u nuždi možete poslužiti baterijom »s kioska«, ali to uglavnom ne pali. Moderni aparati zahtijevaju »punjive« baterije (zbog karakteristika napona), a punjive baterije, iako skuplje, na koncu ipak ispadnu jeftinije i ekološkije, jer se višestruko koriste.

Optika. Što je kvalitetnija - to bolje, no za planinarske je potrebe standardni objektiv, ali i zoom 3x minimum je zahtjeva. Pazite, optički zoom! Na digitalni slobodno zaboravite, to je čista obmana. Puno planinara često koristi i mogućnosti makro snimanja (cvijeće i sl.), pa je korisno da je to kvalitetno podržano.

Piksli. Konačno je i na njih došao red. Danas nema na tržištu aparata s manje od 2 milijuna piksela, a taj broj će vam osigurati izvrstan prikaz fotke na ekranu računala (tipični ekran ih može prikazati oko milijun), a ako izrađujete i fotke, do standardnih formata bit ćete zadovoljni. Tek ako trebate velike formate ili šaljete fotke u tiskaru za naslovnice i kalendare, trebat će vam bar 4-milijunski stroj.

Video. Pokazalo se zgodnim u planini povremeno zabilježiti i poneku video sekvencu. Gotovo

Prikladna spravica velikih mogućnosti

svi moderni aparati imaju mogućnost snimanja videa, ali ne očekujte od njih video kameru. Pazite da snimaju sekvence od bar 320x240 piksela (to je analogno VHS formatu) i da snimaju zvuk.

DIGITALNI FOTOAPARAT U PLANINI

O samom fotografiranju digitalnim fotoaparatom nema se što posebno napisati. Svi »problemi« oko pronalaženja prizora, kadriranja i kompozicije te osvjetljenja istovjetni su kao i u klasičnom fotografiranju, a automatika koju imaju svi aparati osigurat će vam automatsko izoštravanje, eksponiranje pa čak i uravnoteživanje bijeloga. Budući da je ovo tekst za početnike, nećemo se opterećivati činjenicom da i Japanci nisu baš uvijek savršeni, pa da znalci na boljim aparatima mogu sve ove elemente i ručno podešavati.

Svjetlosni uvjeti. U planini znaju vladati vrlo specifični svjetlosni uvjeti. Sreća je da su digitalci izrazito prilagodljivi situaciji, ali ni oni ne mogu ništa učiniti u »kontralihtu«. Ako imate ljude na vrhu, a okolo puno plavog neba, pobrinite se da im lica budu dobro osvijetljena - inače ćete snimiti crnce. Kad snimate bilje pomozite si blicom, iako Japanci smatraju da nije potreban - dobit ćete korektnije osvijetljen prednji plan. S druge strane, kad koristite blic znajte da je njegov »domet« jedva dva metra. Isključite blic ako snimate grupu na većim daljinama, ili čak tmuran pejzaž. Automatika će raditi korektnije, uštedjet ćete struju, a

i nećete ispadati smiješni pred znalcima. Naročito je problematično snimanje u špiljama koje je samo po sebi posebno umijeće. Detaljnije upute u internetskom dodatku ovom članku.

Zaštitite aparat. Iz želje da aparatić bude uvijek pri ruci, a istovremeno uz često problematične uvjete (udarci, vlaga, hladnoća), izlazi da futrola (❶), u kojoj ćete dotičnog nosati naokolo, mora biti prikladna. Sad ovakva ili onakva, stvar je ukusa - morate sami isprobati. Ja se koristim jednostavnom lako otvorljivom futrolom pričvršćenom na naramenicu ruksaka, a sam aparat dodatno vežem za ruksak dovoljno dugom uzicom (❷) - otkad sam jednom u klekovini Čvrstice shvatio da se futrola ipak otvara prelako.

Dodatna oprema. Osim futrole i rezervnih baterija (❸), jedina je dodatna oprema, naročito za osamljenike, jednostavan džepni tronožni stativ (❹) - lakše ćete se samouslikati na vrhu - i čista i cijela najlonska vrećica (❺). Zašto vrećica? Pa ako je baš jako mokra situacija, uvalite u nju aparat pa ćete ipak malo manje strepiti nad svojim ljubimcem. A zimi, prije nego nakon višesatne hodnje uđete u topli i vlažni planinarski dom, hermetizi-

»Borbeni« komplet

rajte aparat u vrećicu. Uz malo sreće i dovoljno strpljenja, ako pričekate da se aparat zagrije prije nego ga oslobodite najlona, vjerojatno ćete izbjeći kondenzaciju vlage i u elektronici i u optici. A ne znaš gdje je voda štetnija - u cipeli, koljenu, vinu... ili u digitalcu!

POUKA NA KRAJU ILI KAKO UČI U SVIJET DIGITALNE FOTOGRAFIJE

1. Da, vrijeme je za ulazak. Fotografirat ćete bolje i više, a trošak korištenja bit će minimalan.
2. Nabavite što prikladniji fotoaparat. Silni milijuni piksela nisu bitni. Važno je da aparat osigurava funkcionalnost koja vama treba i da vas ne opterećuje svojim korištenjem. Slobodno ukalkulirajte i da ćete ga udariti u stijenu i da će vam pasti u blato, tj. nije nužno da bude preskup!
3. Ulaskom u svijet digitalne fotografije otvorit ćete jedno sasvim novo područje djelovanja. Svijet interneta vam je pred vratima, a realni svijet nikad manji. KLIK!

NISTE POČETNIK?

...onda vjerojatno i sami znate što očekujete od digitalne fotografije, ali ipak:

- bavite li se umjetničkom fotografijom ili planirate s fotografijom u tisak, nabavite aparat s bar 5 milijuna piksela i kvalitetnom optikom
- jači optički zoom (7-10x) dobro će doći snimateljima detalja i pejzaža
- bolji aparati imaju mogućnost ručnog podešavanja svih elemenata snimanja, kao i mogućnost korištenja dodatne opreme: makroleća, filtera...

Želite li saznati više potražite na internetu članak u punom obimu, s dodatnom opremom i prilozi-
ma: <http://www.plsavez.hr/hp/plus/501dig>.